

Richting voor het buitengebied

Dit is er gezegd

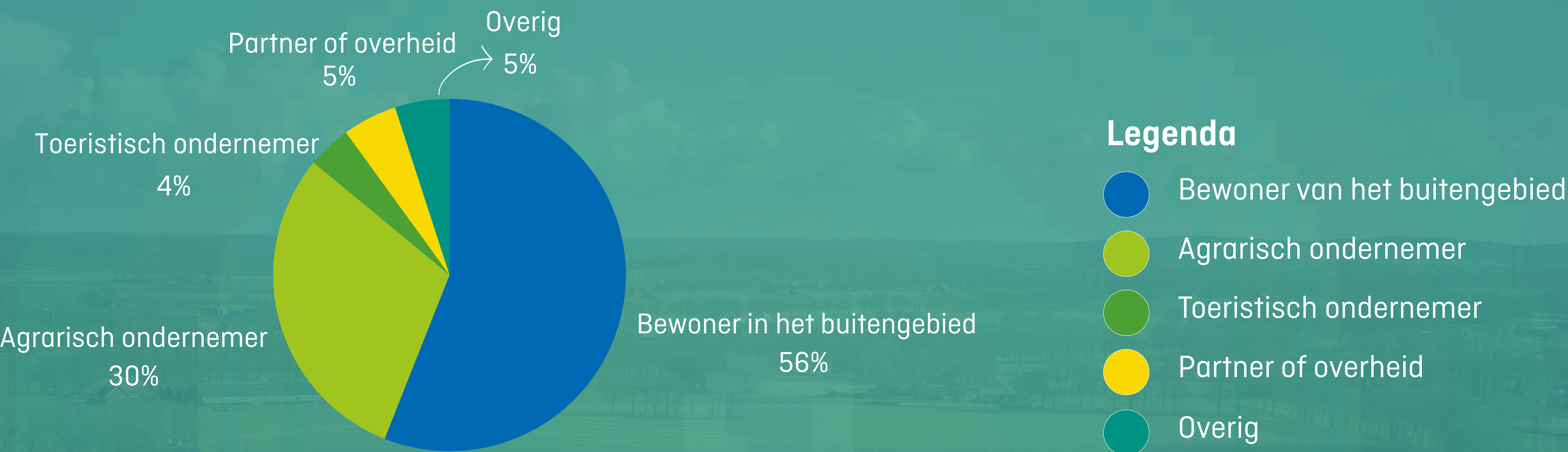
Wie dacht er mee?

Aan tafel

Gesprek tussen bewoners, ondernemers en samenwerkingspartners in het buitengebied

Luisteren naar elkaar. Hoe kijk jij naar de toekomst van het buitengebied?

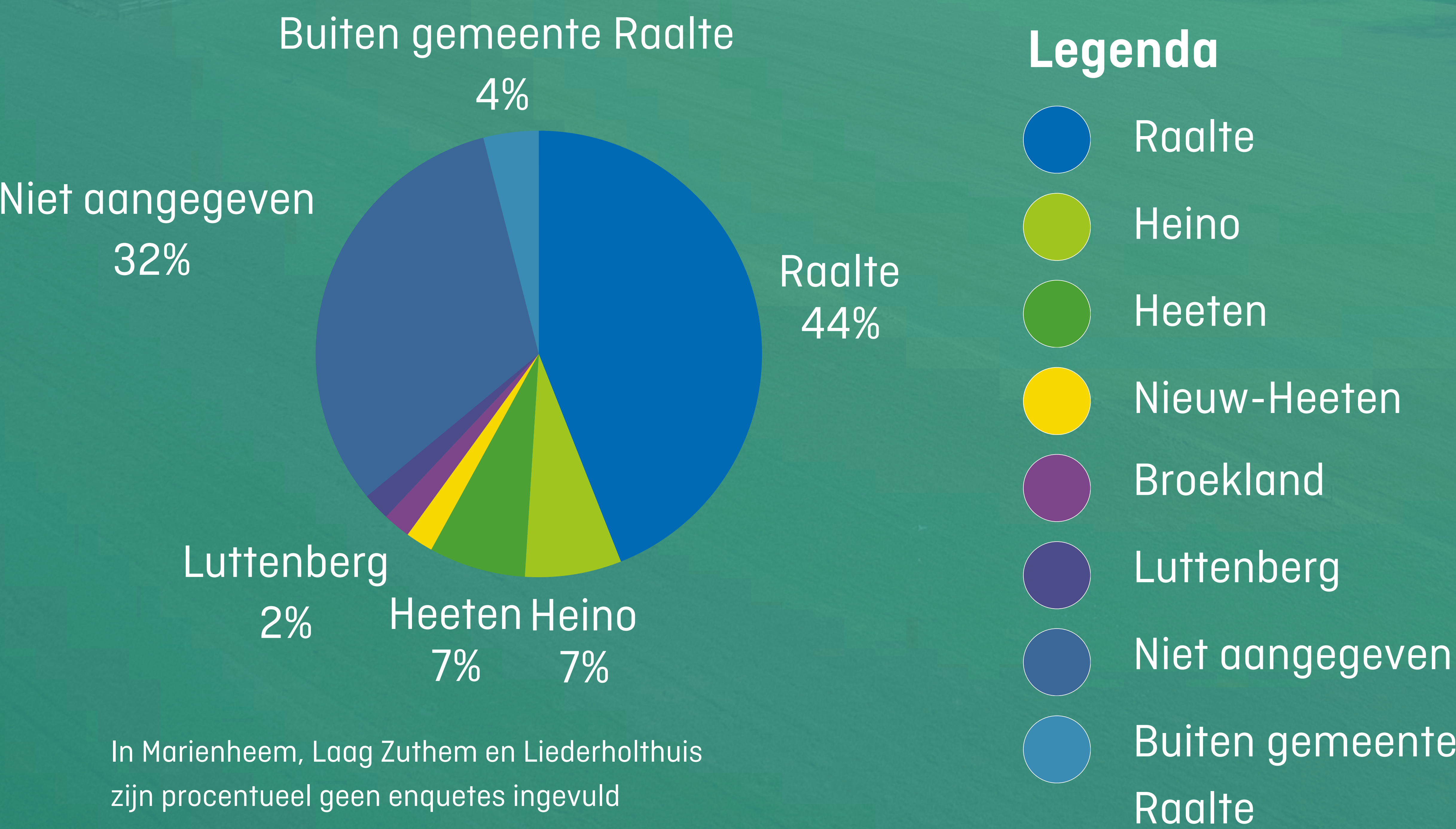
- Gesproken met 412 mensen in 8 bijeenkomsten van 3 uur in 't Spijkerhuys
- 16 mensen hebben online nog een reactie achtergelaten
- Er waren geen aanmeldingen voor het online vragen uurtje op 16 oktober

Bezoekers van het buitengebied

Wat waardeer je aan het buitengebied en hoe gebruik je het?

- 253 mensen hebben de enquête ingevuld

Jongeren

Hoe kijk jij naar de toekomst van het buitengebied?

- 40 studenten van Landstede (Veehouderij)
- 50 leerlingen van het Carmel College Salland (VWO 5)

Richting voor het buitengebied

**We willen vooruit en zijn op zoek naar zekerheid en duidelijkheid.
Geef ons de ruimte om het samen te doen en gemeente: help daarbij.
Zie mogelijkheden en wees flexibel.
Waardeer wat goed is. Naar elkaar luisteren zorgt voor begrip.**

Samenwerken

We kunnen er met elkaar uitkomen

- Kom op de koffie bij elkaar
- Initiatiefnemers: betrek je burens en omgeving
- Doe het met elkaar!
- In gesprek binnen de gebieden
- Benut onze lokale kennis en kunde

Collectief belang

Geef duidelijkheid

- Durf als gemeente beslissingen te nemen. Niet afhoudend zijn
- De gemeente moet sturen en voorspelbaar zijn, anders wordt het chaos
- Behoefte aan een aanpak voor de lange termijn
- Bij keuzes maken hoort ook verliezen: nee is ook een antwoord
- Een ja tegen de één kan een nee zijn tegen de ander.
- We willen best moeilijke paden bewandelen, als het maar duidelijk is wat het pad is.

Individueel belang

Denk in mogelijkheden

- Ga voor globale richting en bied maatwerk
- Wees flexibel en sluit niet op voorhand uit
- Geef ondernemers de ruimte om te ondernemen
- Zeg niet te snel nee tegen goede en nieuwe initiatieven en denk mee.

Richting voor het buitengebied

Er is twijfel

“Prijsenswaardig dat jullie ons uitnodigen aan tafel, maar ik twijfel of het wat oplevert”

Doet de gemeente wat met mijn inbreng? Kan de gemeente wel wat doen?

Waarom een gebiedsindeling? Gaat dit mij helpen of niet? Belemmert het niet te veel?

“We worden al lang niet gehoord”

Wat moet de gemeente doen?

Minder regeldruk, meer meedenken

- Ga uit van vertrouwen en verantwoordelijkheid
- Leg uit waarom iets wel of niet kan
- Wees duidelijk
- Zorg voor een snelle beoordeling van plannen

Help bij het gesprek

- Help bij het gesprek tussen initiatiefnemer en omgeving
- Geef aan wat nodig is
- Breng de buurt bij elkaar

Luister en praat met inwoners

- ‘Organiseer vaker samenkomsten van mensen uit het buitengebied’
- Voer het gesprek verder binnen de gebieden
- Werk met klankbordgroepen

Waardeer ook wat goed is

- Het hoeven niet altijd nieuwe ideeën te zijn
- Er zijn al zo veel mooie initiatieven, geef dat meer plek en beloon dat

Landbouw

Landbouw is van TOP niveau! Geef ruimte aan de agrarische sector. Geef nieuwe generaties perspectief. Diversiteit in bedrijven is nodig voor een sterk buitengebied. Ondernemerschap moet lonend zijn.

Duidelijkheid voor nu en toekomst

- Zodat de huidige en nieuwe generatie perspectief heeft
- Geef de ondernemer eigen verantwoordelijkheid en de ruimte om te kunnen ondernemen
- Beloon wat goed is en stimuleer innovatie

Agrarisch natuurbeheer

- Agrariër is landschapsbeheerder
- Landbouw werkt samen met de natuur en versterkt natuur
- Ook genoemd: landbouw belemmert en verstoort de natuur
- Minder bestrijdingsmiddelen
- Landbouwgrond omzetten naar natuur

Diversiteit in type bedrijven

- Is nodig voor een sterk buitengebied
- Wens voor kleinschalige landbouw
- “We willen wel kleinschalig, maar het moet wel lonen”
- Verschillende vormen van landbouw:
 - Extensiveren
 - Intensiveren
 - Biologisch
 - Natuurinclusieve landbouw
 - Voedselbos of agroforestry
 - Biobased vezelgewassen
 - Kruidenrijk grasland

Benut lokale kennis

- Gemeente benut de kennis die er is.
- De lokale ondernemers kennen de gronden en de omgeving

Grond is nodig om te ondernemen

- Stoppers: zoek de samenwerking met blijvers
- Behoud grond voor blijvende agrariërs
- Geef blijvers de kans om te innoveren en te voldoen aan regels
- Lokaal eigendom: geen grootschalige akkerbouw

Wonen

Nieuwe woningen in het buitengebied: alleen als het de landbouw niet beperkt. Woningen voor jongeren en ouderen om te kunnen blijven wonen.

Waar?

Rood-voor-rood alleen aan dorpsrand

- Dichtbij voorzieningen
- Minder belemmering landbouw

Wonen op erven

- Behoud van erven
- Voorkomen van verloedering
- Jongeren zorgen voor ouderen en andersom
- Bedrijfsvoortzetting mogelijk maken

Voor wie?

- Voor jongeren en ouderen om te kunnen blijven wonen
- Voor bedrijfsopvolging
- Geen nieuwe inwoners van buiten met verkeerde verwachting

Wat voor woningen

- Betaalbare woningen
- Zorg en mantelzorgwoningen
- Kleinschalig wonen
- Generatie woning
- Biobased bouwen
- Stijl passend bij omgeving
- Recreatiewoningen

Natuur en landschap

Behoud het karakter en de diversiteit van het landschap.

Wees zuinig op de natuur.

Ontwikkel natuur en landschap op geschikte plekken.

Versterk natuur en landschap

- Kleinschalig landschap met heggen en houtwallen
- Verbind natuurgebieden
- Houd ruimte voor weidevogels
- Stimuleer meer groen
- Gebruik planten die hier van oorsprong voorkomen
- De meningen verschillen over wat natuur is

Zorg voor goed beheer

Er wordt verschillend gedacht over hoe dat zou moeten:

- Ecologisch beheer
- Gemeente: houd de bermen bij
- Laat de natuur zijn gang gaan

Landbouw en natuur

- Natuur en agrariër hoeft niet tegenover elkaar te staan
- Natuur- en landschaps-onderhoud door agrariërs
 - Langjarige beheer- en onderhoudsafspraken
 - Zoek naar verdienmodel boer en natuur
- Pas op voor belemmering voor de landbouw

Landgoederen

- 'Landgoederen zijn de parels van het landschap'
- Geef landgoederen de ruimte om te ontwikkelen en te behouden

Zorgen over de wolf

Recreatie en verkeer

Recreatie

Niet te veel en niet te groot

Recreëren is genieten en goed voor de gezondheid

- Meer en betere wandel- en fietsroutes
- Recreatie op landgoederen meer mogelijk maken
- Benut het Overijssels kanaal voor rust en reuring
- Recreatie kan goed samen met landbouw

Verkeer

Zorgen over verkeer en verkeersveiligheid

Houd het buitengebied bereikbaar

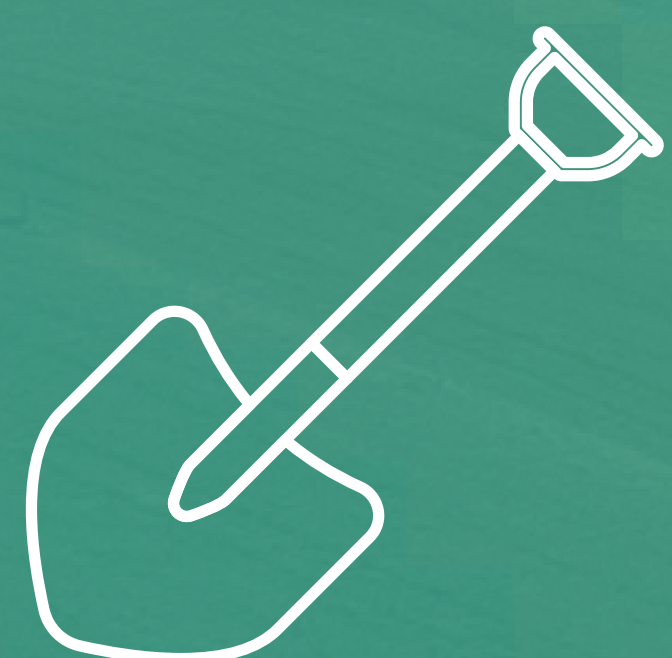
- Door goede en veilige wegen
- Door openbaar vervoer

Drukke op de weg

- Er is steeds meer verkeer
- Veel sluiproutes door woonwerk-verkeer en de N35
- Veel landbouwverkeer

Los de problemen met de N35 op

- Geef duidelijkheid over waar en wanneer
- Verkeersveiligheid moet beter

Oplossingen

- Meer en betere verlichting op wegen in buitengebied
- Wegen aanpassen
 - Ruimte maken voor zwaarder landbouwverkeer
 - Meer en bredere fietspaden
 - Beter onderhoud van wegen en bruggen
 - Niet overal drempels

Samenleven in Salland

**Omzien naar elkaar is hier heel gewoon
Dat is belangrijk en willen we behouden**

- Er komen meer nieuwe mensen
 - Verbinding tussen Sallanders en nieuwe burens vraagt aandacht
 - Verdiep je in de omgeving waar je gaat wonen
 - Zoek actief contact met nieuwe burens
- Het buitengebied geeft rust, ruimte en gezondheid
- Ik voel me verbonden met de plek waar ik woon
- Samen het buitengebied leefbaar houden
 - Ik wil oud kunnen worden in het buitengebied
 - Agrariër en bewoner kunnen goed samenleven
 - We moeten de Sallandse jeugd hier houden
 - Evenementen horen er bij

Water

Ga uit van het natuurlijk watersysteem

- Water vasthouden in hogere gebieden
- Ruimte maken voor sloten, wettingen en kanalen
- Geen water wegpompen in de zomer
- Zorg om wateroverlast en verdroging

Bedrijvigheid

In het buitengebied moeten kleinschalige bedrijven, anders dan landbouw, ook mogelijk zijn.

‘Buitengebied is familiebedrijfsgebied’

- Maak het economisch aantrekkelijk om te ondernemen
- Ondernemers bieden werkgelegenheid
- Lokale ondernemers geven verbinding
- Nieuwe bedrijvigheid op erven van stoppende agrariërs
- Geen industrie
- Geef ruimte aan verschillende soorten bedrijvigheid

Energie

Geen windmolens en geen zonnepanelen op land

Energieopwek is wel nodig

- **Zonnepanelen moeten op daken**
- **Ruimte voor kleinschalige vormen van energieopwek**
 - Kernenergie
 - Biogas
 - Erfwindmolens
- Zelfvoorzienend zijn op eigen bedrijf

Energieopwek niet nodig

Gebieden

Dit is er genoemd als mogelijkheden voor de gebieden

Legenda iconen

	Landbouw		Energie
	Wonen		Water
	Recreatie		Natuur
	Natuur en landschap		

Legenda cijfers

- 1** Essenlandschap
- 2** Ontginningenlandschap
- 3** Kommenlandschap
- 4** Weteringenlandschap
- 5** Heuvelrug

Uitleg per gebied

1. Essenlandschap

Dit wordt gezien als een kleinschalig landschap met een mix van functies waar landbouw de hoofdfunctie vormt. De essen zijn ideaal voor natuurinclusieve en extensieve landbouw. Ruimte voor intensieve veehouderij wordt ook benoemd. Het gebied wordt daarnaast voor recreatie gezien als uitloopgebied en dagrecreatie. Uitbreiding van recreatieve functies wordt afgeraden. Woningbouw wil men slechts beperkt toestaan, en dan op bestaande erven, zonder nieuwe woonclusters.

Kansen die worden gezien voor dit gebied:

- Uitloopgebied voor Raalte, versteken wandelroutes
- Eigenzinnige bijzondere woonvormen op erven
- Kleinschalige bedrijvigheid als vervolgfunctie op erven
- Versterken van verbinding boer – burger met educatie of een zorgboerderij

Aandachtpunten:

- Zorgen over mogelijke uitbreiding van industrieterrein
- Zorgen over verlies van kleinschaligheid van het landschap
 -

2. Ontginningenlandschap

Hier ligt de nadruk op het behouden en versterken van de landbouw, met toekomstperspectief voor agrariërs. In dit gebied gaan veeteelt en akkerbouw samen. Er is het beeld om ook grootschalige, intensieve bedrijven mogelijk te houden. Tegelijk klinkt vanuit sommige inwoners de wens voor minder intensieve veehouderij, meer kleinschaligheid en een natuurinclusieve inrichting die het landschap respecteert. Woningbouw wordt binnen het gebied niet gewenst, maar kan beperkt plaatsvinden aan de dorpsranden of in vrijkomende boerderijen. Mits dit past bij het agrarisch karakter en niet in woonclusters. De wens is om recreatie kleinschalig te houden. Dit kan worden gecombineerd met agrarische activiteiten. Voor energieopwek is de wens om alleen ruimte te geven aan kleinschalige groene initiatieven zoals zon op daken. Niet voor grootschalige zon- of windparken.

Kansen die worden gezien voor dit gebied:

- Bedrijvigheid mogelijk maken, bijvoorbeeld voor zzp-ers of ambachtelijke bedrijven
- Meerjarig bottom-up plan maken voor Boetelerveld
- Combinatie van agrarisch en de wateropgave met langjarige afspraken met het Waterschap
- Variabeler maken van het waterpeil in de zomer en winter
- Herverdelen van gronden
- Biobased boeren
- Stimuleren van coöperatieve initiatieven

- Overijssels kanaal benutten voor recreatie
- Dagrecreatie aan de rand van de Sallandse Heuvelrug
- Natuur en landschap versterken met aanleg van heggen, houtwallen en natte natuur

Aandachtpunten:

- Behouden van de weidevogels
- Houd het donker
- Behoud en investeer in wandel- en fietspaden
- Zorg om toename van (verkeers)drukke

Uitleg per gebied

3. Kommenlandschap

Landbouw en natuur worden hier benadrukt, met vooral veeteelt in een agrarisch gebied. De natte omstandigheden bieden kansen voor weidevogels en versterken de natuurwaarden. Aan de randen van de kernen wil men alleen kleinschalige woningbouw. Dit kan ook vanwege klimaatverandering niet wenselijk zijn. Over recreatie wordt gezegd: alleen kleinschalig en niet actief stimuleren. Voor zonne- en windenergie ziet men slechts op enkele plekken ruimte.

Kansen die worden gezien voor dit gebied:

- Agrariër als lokale natuurbeheerder
- Water vasthouden voor waterberging en natuur
- Extensivering landbouw financieren met wonen (rood voor groen)

Aandachtspunt:

- Verkeersveiligheid

4. Weteringenlandschap

Het behoud van de bestaande mix aan functies staat hier centraal. Gevraagd wordt om ruimte voor zowel grootschalige als kleinschalige landbouw in combinatie met recreatie, natuur en wonen. Behoud de natuur- en landschapswaarden en de landgoederen en versterk ze waar mogelijk. Beperk recreatie tot het huidige niveau. Voor zonne- en windenergie ziet men slechts op enkele locaties ruimte.

Kansen die worden gezien voor dit gebied:

- Educatie voor recreanten bevorderen zodat de bewustwording van de functies in het buitengebied groter wordt

Aandachtspunten:

- Verkeersveiligheid
- Het groen beter onderhouden

5. Heuvelrug

Wens voor kleinschalige recreatie met respect voor de natuur en behoud van het bestaande toerisme. Voor water ligt de wens op het vasthouden van water, het voorkomen van wateroverlast en goed beheer. De landbouw moet een toekomst houden in dit gebied. Er is ruimte voor wonen, met behoud van de eigenheid van het dorp Luttenberg. Op het gebied van energie wil men geen windmolens.

Kansen die worden gezien voor dit gebied:

- Aanleg van bos en voor voedselbossen

Aandachtspunten:

- Niet ten koste van alles het landschap en de natuur mooier willen maken
- Openbaar vervoer voor iedereen toegankelijk houden

Jongeren Carmel College Salland

“Blijf luisteren naar jongeren en nodig ons uit om mee te denken”

Zo zien wij de toekomst van het buitengebied:

Ruimte voor landbouw en natuur

- Houd landbouwgrond voor boeren
- Landbouw in evenwicht met biodiversiteit

Meer mogelijkheden voor jongeren om uit te gaan

Bouw woningen aan randen van dorpen

- Woningen voor lokale mensen, starters en jongeren

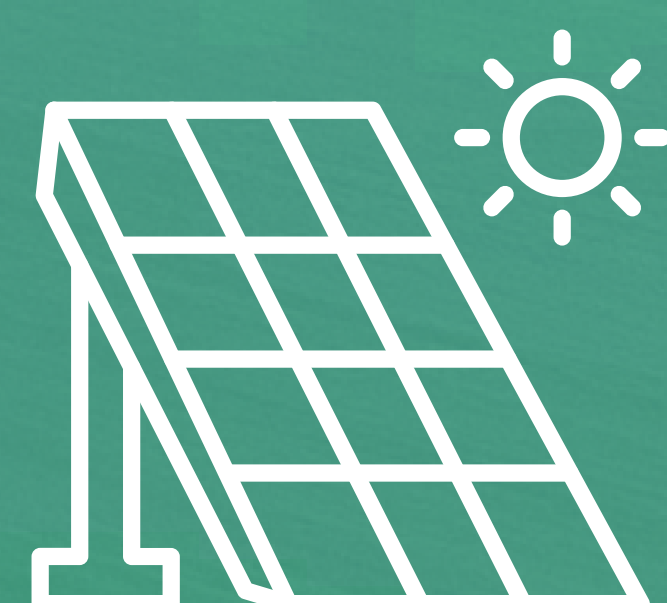
Recreatie voor jong en oud

- Verbreden kanaal en weteringen om water vast te houden en voor recreatie

Boeren kunnen biogas opwekken vanuit mest

- Geen zonnepanelen op landbouwgrond
- Zonnepanelen op daken, parkeerplaatsen en industrie

Meer straatverlichting voor veiligheid

Jongeren opleiding Veehouderij

“Luister naar boeren en bewoners, geef zekerheid en communiceer”

Zo zien wij de toekomst van het buitengebied:

Boeren moeten kunnen blijven ondernemen

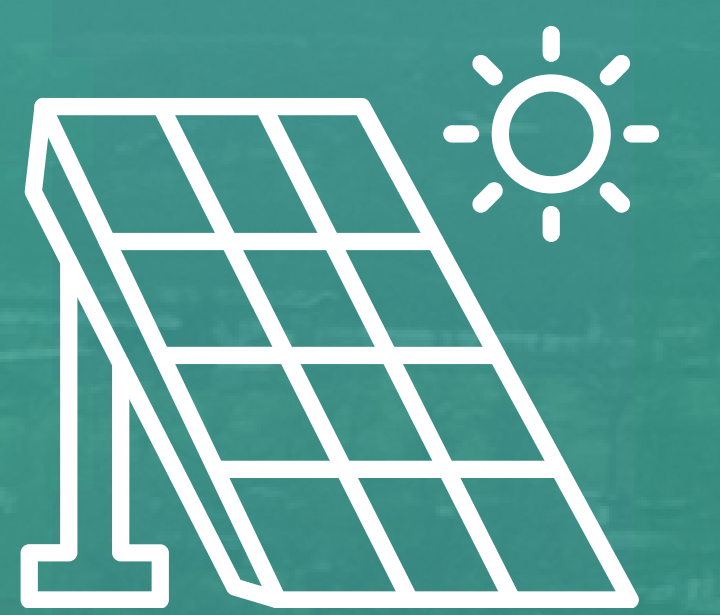
- Behoud ruimte voor landbouw
- Mensen die in het buitengebied komen wonen moeten rekening houden met het boeren leven
- Help boeren met het delen van ideeën en meningen delen met de burger
- Betrek de praktijk bij het nemen van besluiten

Behoud rust en ruimte zoals het is

Energie

- Geen zonnepanelen op goede landbouwgrond
- Zon op dak en erfwindmolens kunnen kans zijn

Natuurgebieden niet groter, liefst kleiner

Woningbouw: liever niet

- Zeker niet ten koste van landbouwgrond
- Altijd met respect voor boeren
- Aan rand van dorpen en in leegstaande gebouwen

Bezoekers van het buitengebied

**Behoud natuur, rust, landschap en agrarisch karakter.
Investeer in groen en kleinschalige recreatie.**

Er is veel waardering voor:

- Natuur
- Bos
- Landschap
- Boerderijen
- Landgoederen
- Recreatie
- Fietsen
- Wandelen
- Streekproducten

Zorgen gaan over:

- Onderhoud van wegen, fiets- en wandelpaden en bossen
- Verdwijnen van landbouw
- Meer drukte (van recreatie) op verkeer en afval
- Teveel woningbouw en industrie
- Wind- en zonneparken
- Verdwijnen van natuur door intensieve landbouw en het gebruik van bestrijdingsmiddelen, woningbouw
- en waterproblematiek

Deze kansen zien we:

- Natuur versterken, met meer bos, ecologische verbindingen en biologische landbouw
- Kleinschalige recreatie zoals campings, natuurlijk spelen en (water)sport bij kanaal
- Meer wandel- en fietsroutes en ontmoetingsplekken met bankjes
- Wonen aan dorpsranden, zoals mantelzorgwoningen
- Stoppende landbouw omvormen naar natuur, wonen of recreatie

Daarnaast

- Ouderen hebben vaker zorgen over behoud van natuur en landschap
- Jongeren noemen vaker kansen voor recreatie en nieuwe woonvormen
- Bezoekers wandelen en fietsen vooral in het buitengebied.

Dit gaven mensen mee na het zien van de panelen

Het belang van verschillende punten is extra benadrukt: landbouw, wonen, natuur, 'noaberschap', energieopwek, verkeersveiligheid, landgoederen en een gezonde leefomgeving.

- Landbouw: innovatie en verdienmodel van kleinschaligheid,
- Wonen: inwoning, in recreatiewoningen, belang van bestaande woningen aan dorpsranden

En ook:

- Geef ruimte aan nieuwe ideeën, maatwerk. Durf samen vernieuwend te denken.
- Niet praten, maar doen.
- Blijf jongeren meenemen.
- Goed uitgewerkt, nu de vertaalslag naar nieuw beleid.
- Maak keuzes.

